

УДК 338.1

Т.О. Помазуновська,

магістр,

Т.Ю. Цифра,

канд. екон. наук, доцент

ORCID: 0000-0001-7891-0467

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ У ПЕРІОД 2012 – 2017 РОКИ

У статті проводиться дослідження фінансової стійкості підприємств будівельної галузі. Автор робить висновок про сучасний кризовий стан, аналізуючи тенденцію за останні 5 років. Для стабілізації і піднесення економіки необхідне збільшення прибутку.

Ключові слова: *фінансова стійкість, кризовий стан, стабілізація економіки, збільшення прибутку.*

Вступ. Економічна криза накладає свій відбиток на всі галузі господарювання, в тому числі і на будівництво. Тільки невелика частка населення має кошти для купівлі власного житла - зменшилась купівельна спроможність. Держава більше опікується фінансуванням війни та забезпеченням реалізації реформ, аніж будівництвом нових соціальних закладів та ремонтом старих. Це, а також подороження будівельних матеріалів, проблеми з пошуком інвесторів, призвели до того, що багато будівельних підприємств опинилися на межі виживання, як у малому так і у великому бізнесі. Тому важливим чинником у підтриманні підприємства «на плаву» є відстеження його фінансової стійкості та стабільності.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз фінансового стану виступає в якості інструменту для виявлення проблем управління фінансово-господарською діяльністю, вибору напрямків інвестування капіталу і прогнозування певних показників і фінансових показників підприємства в цілому.

В економічній літературі представлено безліч методик аналізу фінансового стану зарубіжних і вітчизняних авторів, що різняться різноманіттям варіантів розуміння сутності та інтерпретації результатів. Дане питання розглядалося такими вітчизняними вченими, як Ніколаєва Т. П., Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Івашенко Г. А., Лучко М. Р., Непочатенко О.О., а також зарубіжними авторами, такими як Д. Стоун, Р. Брейлі, К. Хітчінг, С. Майерс, Дж. Ван Хорн.

Бухгалтерська (фінансова) звітність є інформаційною базою аналізу фінансового стану, метою цього аналізу є отримання інформативних параметрів, що дають об'єктивну і точну картину фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємства.

«На базі бухгалтерської звітності оцінюються ризики підприємницької діяльності, розраховуються дивіденди і т.д.; приймаються рішення щодо доцільності та умов ведення справ з тим чи іншим партнером; оцінюється можливість видачі кредитів і позик; оцінюється фінансове становище потенційних постачальників, конкурентів або партнерів» [3]

Значення фінансового аналізу підприємства переоцінити важко, оскільки саме він є тією базою, на основі якої формується економічна стратегія підприємства.

Традиційні підходи до аналізу фінансової стійкості забезпечують його оцінку з використанням абсолютних і відносних показників. Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники фінансового стану підприємства, що характеризують стан резервів і наявність їх джерел утворення. Джерелами формування запасів є елементи власного капіталу і довгострокових зобов'язань, короткострокові кредити і позики, кредиторська заборгованість та інші зобов'язання.

Постановка завдання. Розгляд кожного фактора, що впливає на зміну фінансового стану підприємств, у динаміці допоможе знайти резерви і можливості для виходу з кризового становища.

Тому метою мого дослідження є оцінка фінансового стану підприємств будівельної галузі в Україні упродовж 2012 – 2017 роках.

Основна частина. Для аналізу фінансової стійкості підприємств будівельної галузі звернусь до розробок вітчизняних вчених [1,2,4]. Наведена в таблиці 1 система показників допоможе побачити проблемні сторони у господарській діяльності підприємств. Також я для більш повноцінних висновків розрахую коефіцієнт поточної ліквідності шляхом ділення оборотних активів на поточні пасиви.

Вихідними даними для розрахунку слугувала динаміка показники балансу великих та середніх підприємств виду економічної діяльності «Будівництво» за 2012 – 2017 роки [5], що згруповані у таблицю 2. Розраховані значення коефіцієнтів наведені в таблиці 3.

Таблиця 1

Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва коефіцієнтів	Методика розрахунку	Оптимальне (рекомендоване) значення
1. Коефіцієнт автономії	$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасив балансу}}$	>0,5
2. Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{фз} = \frac{\text{Пасив балансу} - \text{Власний капітал}}{\text{Пасив балансу}}$	<2,0
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{мвк} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Оборотні активи}}$	>0,4

4. Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу (коефіцієнт фінансової стійкості)	$K_{вз} = \text{Власний капітал} / (\text{Довгострокові зобов'язання і забезпечення} + \text{Поточні зобов'язання і забезпечення})$	> 1,0
5. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$K_{воз} = (\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}) / \text{Оборотні активи}$	>0,1
6. Коефіцієнт співвідношення реальних активів і вартості майна	$K_{ам} = (\text{Основні засоби} + \text{Виробничі запаси} + \text{Незавершене виробництво} + \text{Витрати майбутніх періодів}) / \text{Актив балансу}$	>0,5
7. Коефіцієнт поточних зобов'язань	$K_{пз} = \text{Поточні зобов'язання та забезпечення} / (\text{Довгострокові зобов'язання та забезпечення} + \text{Поточні зобов'язання та забезпечення})$	>0,5
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$K_{дз} = \text{Довгострокові зобов'язання і забезпечення} / (\text{Довгострокові зобов'язання і забезпечення} + \text{Поточні зобов'язання та забезпечення})$	<0,2

Таблиця 2

Показники балансу великих та середніх підприємств (млн.грн)

Роки	Актив			Пасив			Баланс
	необоротні активи	оборотні активи	необоротні активи та групи вибуття	власний капітал	довгострокові зобов'язання і забезпечення	поточні зобов'язання і забезпечення	
31.12.2012	95514,5	161522,0	318,1	29522,5	76563,6	153294,2	260836,7
31.12.2013	106121,6	186205,6	690,0	32190,8	86076,6	174428,6	293017,2
31.12.2014	95954,5	173151,8	468,3	3144,7	97502,4	168905,3	269574,6
31.12.2015	98109,7	213041,2	610,1	-16038,1	105550,8	222228,6	311761,0
31.12.2016	106877,6	212002,4	590,8	-14347,2	108333,8	225471,6	319470,8
31.12.2017	115884,1	253823,1	738,3	-20102,4	104965,0	285343,0	370445,5

Таблиця 3

Показники аналізу фінансового стану підприємств будівельної галузі

Роки	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт маневреності власної капіталу	Коефіцієнт фінансової стійкості	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Коефіцієнт поточних зобов'язань	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Коефіцієнт поточної ліквідності
2012	0,113	0,887	0,183	0,128	0,181	0,667	0,333	0,011	1,054
2013	0,110	0,890	0,173	0,124	0,169	0,670	0,330	0,021	1,068
2014	0,012	0,988	0,018	0,012	0,015	0,634	0,366	0,149	1,025
2015	-0,051	1,051	-0,075	-0,049	-0,078	0,678	0,322	-0,038	0,959
2016	-0,045	1,045	-0,068	-0,043	-0,070	0,675	0,325	-0,041	0,940
2017	-0,054	1,054	-0,079	-0,052	-0,082	0,731	0,269	-0,037	0,890

Коефіцієнт автономії характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень. Чим більше у підприємства власних коштів, тим легше йому залишатися «на плаву». З рис. 1 видно, що він є нижчим за норму і з кожним роком розмір власного капіталу зменшувався, і коефіцієнт автономії станом на період з 2015 по 2017 рік має негативне значення.

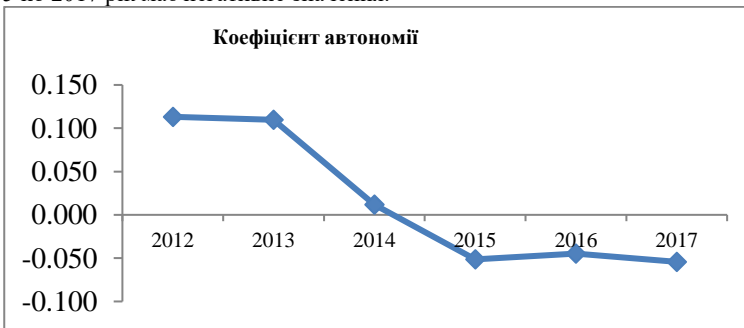

Рис. 1. Графік зміни коефіцієнту автономії

Закономірне явище зростання коефіцієнта фінансової залежності(рис.2). Цей показник є оберненим до коефіцієнту автономії і показує, що з кожним роком будівельним підприємствам необхідно було все більше запозичених коштів.

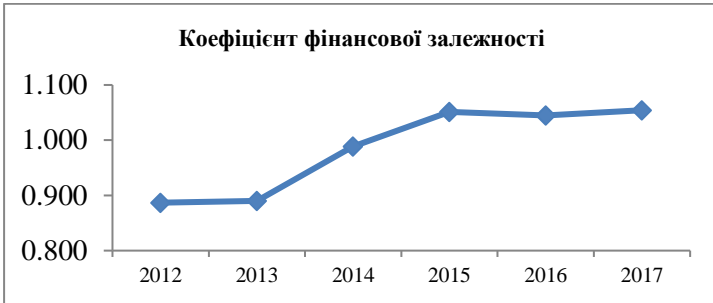

Рис. 2. Графік зміни коефіцієнту фінансової залежності

З графічного зображення динаміки наступного коефіцієнта маневреності бачимо, що з кожним роком частка власного капіталу у фінансуванні зменшується. Про те саме свідчать і коефіцієнти фінансової стійкості та забезпеченості власними оборотними засобами. Зберігається тенденція зменшення власних коштів і ми можемо побачити, що будівельна галузь свою діяльність проводить, в основному за рахунок поточних та довгострокових зобов'язань.

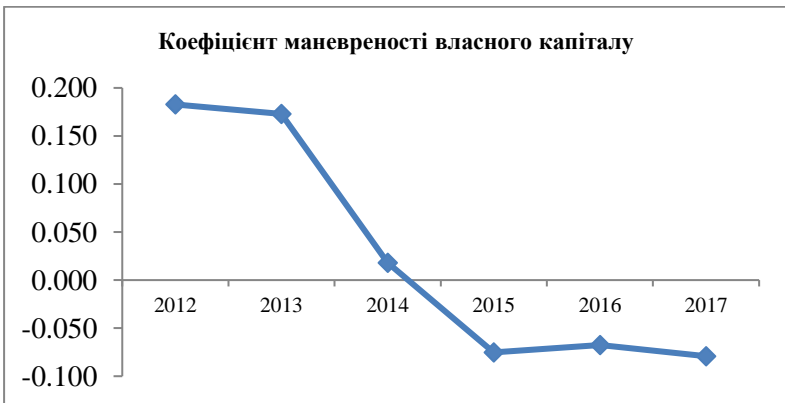

Рис. 3. Графік зміни коефіцієнту маневреності власного капіталу

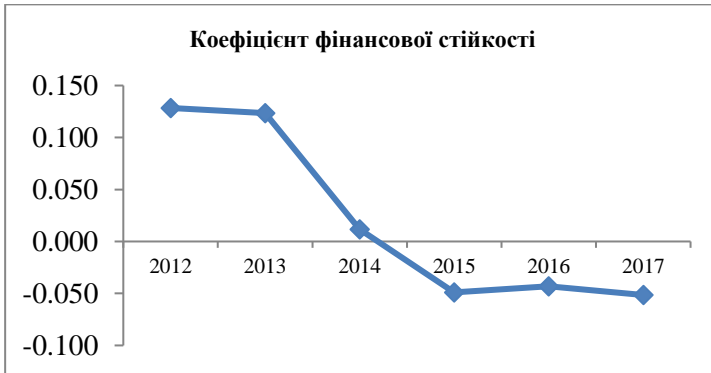

Рис. 4. Графік зміни коефіцієнту фінансової стійкості

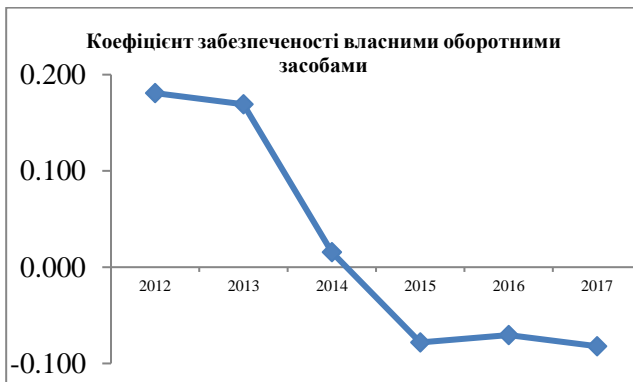

Рис. 5. Графік зміни коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами

Коефіцієнти поточних та довгострокових зобов'язань характеризують питому вагу цих зобов'язань в загальній сумі джерел формування. Норма поточних більше ніж 0,5, а довгострокових – менше ніж 0,2. Отже, розмір короткострокових зобов'язань в нормі, а от частка зобов'язань (більше як на 3 роки) у період з 2012 по 2014 роки була набагато вищою за норму, але з 2014 почала стабілізуватися.

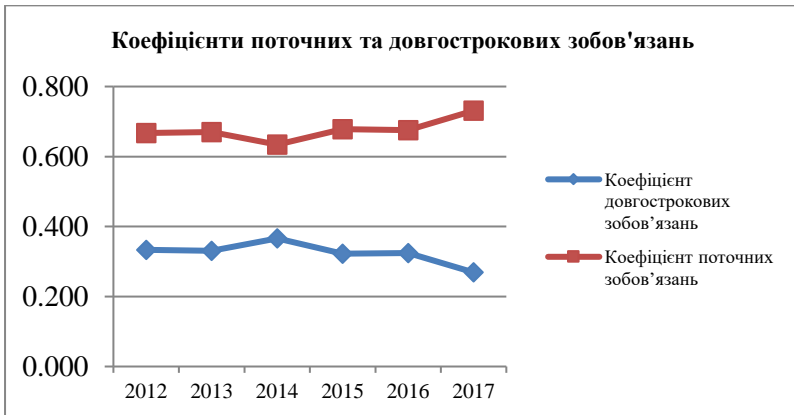

Рис. 6. Графік зміни коефіцієнтів поточних та довгострокових зобов'язань

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) показує, скільки грошових одиниць оборотних коштів припадає на кожну грошову одиницю поточних (короткострокових), тобто найбільш термінових зобов'язань.

Рис. 8. Графік зміни коефіцієнту поточної ліквідності (покриття)

Серед великих будівельні підприємств України – [ПрАТ «ХК «Київміськбуд»](#), ТОВ «Інтегралбуд», ПБГ «Ковальська» та інші. Більшість є компаніями, що будують житло для населення, тому в таких підприємствах велику частку займає дебіторська заборгованість, через це власного капіталу не вистачає і вони змушені проводити свою господарську діяльність у борг.

Висновки Аналіз фінансового стану будівельної галузі за 2012-2017 роки показав, що для проведення своєї господарської діяльності підприємствам не вистачає власного капіталу, тому більшу частку у фінансуванні займають поточні та довгострокові зобов'язання. Така тенденція є кризовою, адже з кожним роком ситуація погіршується. Для стабілізації і піднесення економіки необхідно збільшення прибутку, який би йшов на погашення боргів та на розвиток виробництва, для виводу його на конкурентоспроможний рівень.

Отже, шляхами поліпшення фінансового стану за допомогою збільшення прибутковості є:

1. Поліпшення управління витратами, але не в плані скорочення витрат, що може призвести до необґрунтованого звільнення працівників або погіршення якості надання послуг. Головний принцип скорочення витрат - не нашкодити, адже більшість витрат безпосередньо впливають на досягнення підприємством заданих цілей. Тому запропоновано використання маржинального підходу, управління релевантними витратами і інших методів управління витратами, оскільки «основним напрямком діяльності компанії в сучасних умовах є ефективний підхід до оптимізації витрат для підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку» [3]. Поліпшення управління витратами також дозволить організаціям тримати на розрахункових рахунках велику суму грошей, що призведе до збільшення показників ліквідності.

2. Збільшення прибутку за рахунок збільшення кількості будівельних об'єктів. Цього можна досягти шляхом посилення маркетингової політики, що, безсумнівно, призведе до залучення нових клієнтів.

Шляхи поліпшення фінансового стану за допомогою поліпшення ділової активності:

1. Скорочення тривалості фінансового циклу за рахунок інтенсифікації виробництва (використання новітніх технологій, автоматизація та механізація виробництва, підвищення продуктивності праці, повне використання виробничих потужностей).

2. Скорочення часу знаходження капіталу в запасах за рахунок поліпшення матеріально-технічного постачання виробництва, прискорення процесу відвантаження та оформлення розрахункових документів.

3. Для збільшення оборотності власного капіталу необхідно працювати в напрямку збільшення обсягу збуту.

Список літератури:

1. Беленкова О.Ю. Оцінка фінансової стійкості малих будівельних підприємств України в 2000—2008 роках / О. Ю. Беленкова, Н. Б. Сердюченко, Ю. В. Антропов // [Економіка та держава](#). - 2011. - № 1. - С. 55-60. [Електронний ресурс]

- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_1_15

2. Измайлова К.В. Фінансовий аналіз у будівництві: навч. посібник. — К.: Кондор, 2005. — 236 с.

3. Котенко Т. Ю. Аналіз витрат як складова управління на підприємствах будівельної галузі / Т. Ю. Котенко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 118-121.

4. Стеценко С.П. та ін. Теоретичні основи забезпечення ліквідності активів будівельних інвестицій та платоспроможності організацій, що їх впроваджують./ Анін В.І, Поколенко В.О., Стеценко С.П. , Федоренко С.В.// Фаховий економічний часопис «Економіка і держава» .-№2,лютий,2007. – С.37-40.

5. Сайт Державної служби статистики України. Показники балансу підприємств за видами економічної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

References

1. Bielienskova O.Yu (2011). Otsinka finansovoi stijkosti malykh budivel'nykh pidpriemstv Ukrainy v 2000—2008 rokakh /N. B. Serdiuchenko, Yu. V. Antropov // *Ekonomika ta derzhava*. - № 1. - p. 55-60. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_1_15
2. Izmajlova, K.V (2005). *Finansovyj analiz u budivnytstvi: navch. posibnyk*. — К.: Kondor. — 236 p.
3. Kotenko, T. Yu (2010). Analiz vytrat iak skladova upravlinnia na pidpriemstvakh budivel'noi haluzi / T. Yu. Kotenko // *Aktual'ni problemy ekonomiky*. – № 6. – p. 118-121.
4. Stetsenko, S.P (2007). ta in. *Teoretychni osnovy zabezpechennia likvidnosti aktyviv budivel'nykh investytsij ta platospromozhnosti orhanizatsij, scho ikh vprovadzhuiut'./ Anin V.I, Pokolenko V.O., Stetsenko S.P., Fedorenko S.V.// Fakhovyj ekonomichnyj chasopys «Ekonomika i derzhava» .-№2,liutyj. – p.37-40.*
5. Sajt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Pokaznyky balansu pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diial'nosti [Elektronnyj resurs] – Rezhym dostupu: www.ukrstat.gov.ua

T. А. Помазуновская

Оценка финансовой устойчивости предприятий строительной отрасли в период 2012 - 2017 года

В статье проводится исследование финансовой устойчивости предприятий строительной отрасли. Автор делает вывод о современном кризисном состоянии, анализируя тенденции за последние 5 лет. Для стабилизации и подъема экономики необходимо увеличение прибыли.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, кризисное состояние, стабилизация экономики, увеличение прибыли.

T. Pomazunovska

Estimation of financial stability of enterprises of the building industry in the period of 2012-2017

The article investigates the financial stability of construction industry enterprises. The author concludes about the current crisis situation, analyzing the trends over the past 5 years. To stabilize and boost the economy, you need to increase profits.

Key words: financial stability, crisis condition, stabilization of economy, increase of profit.